

Asia: VN/9807/2026

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2027

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot ehdotettaviin muutoksiin

Tilikaudelle 2027 suunnitellaan mittavasti lisää raportointivelvoitteita hyvinvointialueille.

- Uudet raportointikokonaisuudet ostolaskutietojen raportointiin OTI ja OTU. Näistä raportointikokonaisuuksista on erilliset kommentit kohdassa "Ostolaskutietojen raportointi OTI ja OTU".

- Lisäksi ehdotetaan HHTPP- tietojen pakollisuusmuutoksia rahoitustuotot ja -kulut tiliryhmään. Toteutuessaan tämä tarkoittaisi valtavaa määrää - lähes 2 000 raportoitavaa tietoa lisää ja rivimäärä kasvaisi tuhansilla pakollisesti raportoitavilla tiedoilla. Tietojen pakollisuus tarkoittaisi kirjausten purkamista todellisille kustannuspaikoille ja huomioimista jo taloussuunnitteluvaiheessa tai toteumien vyöryttämistä oikeille palveluluokille. Tämä pakollisuustietomuutos olisi toteutuksen kannalta kohtuuttoman iso.

- Raportointikokonaisuuteen HHIS on tulossa lisää osakokonaisuuksia.

Toteutuessaan muutoksista aiheutuu lisää työtä ja kustannuksia hyvinvointialueille, toimittajille sekä eri järjestelmiin.

Muita huomioita:

- Teknisiä muutoksia on jälleen paljon, mikä ei käy ilmi lausuntopyyntöön liitteenä olevista yhteenvedoista. Näistä aiheutuu muutuskustannuksia järjestelmien osalta.

- Vuosittain asetuksella annettuun ladattavaan tietomalliin täytyisi raportointikokonaisuuksien versiotunnusten muuttua aina, kun raportoitavaan sisältöön tehdään muutoksia. Nyt näin ei ole. Raportointikokonaisuuden versiotunnus muuttuu tietomallissa vain siinä tapauksessa, että taulukkomalliin lisätään uusia raportoitavia tietoja. Versiotunnuksen tulisi muuttua myös siinä tapauksessa, mikäli raportointikokonaisuuteen tulisi pelkästään pakollisuustieto- ja/tai tekstimuutoksia. Nämä joudutaan korjaamaan järjestelmään manuaalisesti ja tästä aiheutuu lisätyötä ja muutuskustannuksia järjestelmän osalta. Sarastia Oy on ollut tästä asiasta yhteyksissä Valtiokonttoriin aiemminkin, mutta edelleen vuosittain muuttuvissa tietomalleissa tätä ei ole huomioitu. Eli taulukkomalleihin olisi lisättävä aidosti versiohistoria ja sen olisi päivityttävä sitä mukaa, kun vaadittuja sisältömuutoksia tulee - huomioiden myös pelkät pakollisuustieto- ja tekstimuutokset.

- HHTNR – henkilötyövuodet: Toteumiin perustuvassa raportoinnissa ei pitäisi olla pakollisesti raportoitavana tietona muuta, kuin toteumiin perustuvaa tietoa. HHTNR- raportointikokonaisuudessa kaikki muu tieto perustuu kirjanpidon toteumiin - henkilötyövuositietoa lukuun ottamatta. Tämä aiheuttaa lisähaasteita järjestelmien osalta.

Palveluluokitus HHTPP

Kommentit muutoksiin

Sarastia Oy ei ota kantaa palveluluokkamuutoksien tarpeellisuudesta, mutta kommentoimme palveluluokkamuutoksista yleisesti.

Vuosittain palveluluokkamuutoksien yhteydessä on tarkistettava ja päivitettävä laskentatunnisterakenne/dimensiorakenne, vyörytyssäännöt ja palveluluokkakohdistukset. Muutoksista aiheutuu lisää työtä ja kustannuksia hyvinvointialueille, toimittajille sekä eri järjestelmien osalta.

Investointisuunnitelma HHIS

Yleiset kommentit muutoksiin ja aikataulumuutokseen (31.12 -> 31.5.)

-

Kommentit taulukkoon hs-t01: vastausvaihtoehtojen rajausta ja palveluryhmittely

Kommentit

-

Kommentit taulukkoon hs-t02: täydentävät tiedot ja tekstiosan erillisraportoinnista luopuminen

Kommentit

-

Kommentit taulukkoon hs-t03: pitkäaikaisten hyödykkeiden luovutukset

Kommentit

-

Ostolaskujen raportointi OTI ja OTU

Yleiset kommentit ostolaskutietojen raportointiin ja ehdotettuun aikatauluun (20.pv kuukausittain)

Kaikkien vaadittujen tietojen raportointia ei ole mahdollista automatisoida järjestelmien ominaisuuksien ja/tai raportoitavan tiedon laadun vuoksi, jonka takia raportointi tulee teettämään huomattavasti manuaalista työtä. Pakollisten tietojen kuukausittainen raportointi edellyttää, että järjestelmistä tulisi saada tiedot yhdistettyä automaattisesti ilman manuaalista työtä.

Kaikilla suuremmillakaan toimittajaorganisaatioilla ei ole ilman järjestelmämuutoksia teknisiä valmiuksia toimittaa kaikkia vaadittuja tietoja laskudatan mukana. Yrityksille muutoksesta aiheutuvat kustannukset ja seurannaisvaikutukset voivat olla mittavia, jolloin ne eivät ole välttämättä valmiita investoimaan olemassa oleviin laskutusjärjestelmiinsä. Koska rivitydion hyödyntäjien piiri on suppea, tämän raportoinnin aiheuttamat kustannukset julkisille organisaatioille on kohtuuttoman suuret hyötyyn nähden.

Sarastia Oy:n näkemyksen mukaan OTI-raportoinnissa palveluluokkatiedon toimittaminen vaatii erillisen, kalliin lisäosan tietojärjestelmiin. Kun käsittelyvaiheessa tiliöintiriville ei voida kytkeä palveluluokkaa, suurin osa palveluluokkatiedoista raportoitaisiin numerolla ”9999”, mitä ei raportoinnista voida hyödyntää.

Hyvinvointialueet ja -yhtymät, kunnat ja kuntayhtymät sekä palvelukeskukset joutuvat aloittamaan tietojärjestelmämuutosten tekemisen heti lainsäädännön hyväksymisen jälkeen. Siirtymäaika tulee olemaan tiukka, sillä ostolaskutietojen toimittaminen tulee vaatimaan järjestelmämuutoksia jokaisen organisaation talousjärjestelmiin. Tässä vaiheessa ei ole myöskään tietoa siitä, onko kaikkien vaadittujen tietojen lisääminen mahdollista eri järjestelmiin tai niissä oleviin prosesseihin. Järjestelmätoimittajien resurssit tulevat näkemyksemme mukaan olemaan kriittiset. Hankintalain voimaantulon muutokset tulee huomioida velvoittavan raportoimisen aikatauluihin.

Kommentit solutasoisiin tietosisältöihin: onko tiedot toimitettavissa, mitä haasteita tiedon toimittamisessa voi olla (yksilöi solut joissa haasteita)

Kommentit

Kuten aiemmassa hankintatietovarantoa koskevassa lausunnossa, Sarastia Oy pitää ylläpidettuna ja liian raskaana raportointivaatimuksena ostolaskujen tuoterivitietojen toimittamista osana ostolaskuaineistoa. Raportoitavaksi vaadittujen tietojen yksityiskohtaisuus tulee väistämättä kasvattamaan riskiä siitä, että inhimillisten virheiden vuoksi toimitettaviin aineistoihin sisältyy niihin kuulumattomia tietoja. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi laskuriveille toimittajien toimesta kirjatut, hankitun palvelun lopullisena vastaanottajana olleiden henkilöiden nimet tai varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvien hankintojen yksityiskohtaiset tiedot. Esitys pitää sisällään myös salassapitokirjauksen mahdollisuuden laskujen metatietoihin, mutta niidenkin oikeellisuus on laskujen laatijoiden ja käsittelijöiden varassa, eikä inhimillisen virheen riskiä ole mahdollista riittävällä tasolla eliminoida (C0040 turvakoodi).

Kun kilpailutustunnisteen tieto (C0030) ja sopimusnumero (C0050) ovat pakollisia, on suuri riski, että raportilta puuttuu tietoa, jota ei saada laskusanomalta tai sitä ei ole manuaalisesti täydennetty laskulle.

Lisäksi rivitiedon hyödyntäjien piiri on suppea, sillä lainsäädännön mukaan vain muutama organisaatio pääsee tietoon käsiksi tietokannassa.

Henkilötiedot ja välillisen paljastumisen riski: kuinka tunnistatte ja rajaatte pois ne tiedot, joita ei tule raportoida.

Kommentit

Hankintayksikön kannalta on olennaista, että se ei joudu tekemään julkisuuslain edellyttämää arviota ostolaskujen sisältämistä liikesalaisuuksista tai henkilötiedoista suhteessa kansalliseen tietovarantoon.

Ostolaskuissa välillisen tiedon tunnistaminen järjestelmässä tulee olla tietokannan ylläpitäjän vastuulla, ei tiedon lähettäjän. Tiedon lähettäjän on mahdotonta arvioida, miltä kertyvä tieto kokonaisuutena näyttääyttyä sitä tarkastelevalle. Sarastia Oy pitää tärkeänä, että tuoterivitietojen lähettämisestä hankintatietovarantoon luovutettiin, jotta riski henkilötietojen välillisestä paljastumisesta vähenisi merkittävästi.

Mikäli tuoterivitietoja tulee toimittaa, ostolaskujen käsittelijät tulee salaamaan ostolaskutietoja systemaattisesti tietosuojan varmistamiseksi, jotta henkilötietoja tai välillistä paljastumista ei tapahtuisi. Hankintayksiköille tiliointirivikohtainen merkintä salassa pidettävistä tiedoista aiheuttaisi

kohtuuttoman paljon manuaalista työtä ja kustannuksia. Inhimilliset virheet laskun käsittelyssä voivat aiheuttaa tahattomasti henkilötiedon ja välillisen paljastumisen raportoinnissa.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voidaan rajata teknisesti toimittajarekisterissä, jolloin näiltä toimittajilta tehtyjä hankintoja ei raportoitaisi.

Arvioi asetuksella annettavan tietosisällön toimittamisen kustannuksia (perustamiskustannukset ja vuosittaiset pysyvät kustannukset)

Kommentit

Muutoksista aiheutuu hankintayksiköille sekä kertaluontoisia että pysyviä kustannuksia, jotka syntyvät erityisesti tarvittavista järjestelmämuutoksista sekä muutosten ja lisääntyneen hallinnollisen taakan aiheuttamista työkustannuksista.

Sarastia Oy on arvioinut kustannusten olevan 50 000–100 000 euroa/järjestelmä. Kustannusarvio perustuu siihen, että pyritään välttämään tulevissa järjestelmäratkaisuihin manuaalisen työn osuutta. Kertaluonteisten kustannuksien lisäksi jatkuvan palvelun käyttökustannukset ja manuaalinen lisätyö aiheuttaa tuntuvia lisäkustannuksia organisaatioissa, joita ei tässä vaiheessa pystytä arvioimaan.

Suurimmat kustannukset aiheuttavat raportoinnin edellyttämien pakollisten tietojen tuottaminen järjestelmistä. Merkittävä kustannus syntyy kasvavasta hallinnollisesta työstä kilpailutustunnusteiden lisäyksestä olemassa oleville sopimuksille ja niitä koskevien laskutuksen yhdistämisellä. Esim. Kuntaliiton vuoden 2025 kunnille tekemän kyselyn perusteella kilpailutustunnuksen manuaalinen lisääminen kunnan toimesta maksaa noin 2,50 euroa laskua kohden. Ostolaskujärjestelmässä on jo nyt määritelty salassa pidettävät aineistot, mutta toiminnallisuus ei sellaisenaan palvele tietovarantoraportoinnin kokonaisuutta. Tästä syystä ehdotuksen toteutuessa prosessi olisi uudelleentarkasteltava ja hankintayksiköille aiheutuisi lisätyötä niin järjestelmän kuin manuaalisen työn osalta. Manuaalinen työ lisääntyisi erityisesti mittavien tietosisältökenttien tarkastuksessa ja tietojen poisrajaamisessa raportoitavasta aineistosta.

Sjöholm Mari
Sarastia Oy